

**การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร***

**Strategy Development for the Management of Basic Educational
Curriculum of Education Service Area Offices
in Kamphaeng Phet Province**

ศุภกิจ ยาวีระ**

ดร.ทวนทอง เขาวงศ์พิงศ์***

ดร.เรขา อรัญวงศ์****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีแผนงานบริหารหลักสูตร มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนปัญหาการบริหารหลักสูตร พบว่า การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจงานด้านหลักสูตร ไม่ครอบคลุมครูทุกคน จัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร พบว่า มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการบริหารงานด้านหลักสูตร ผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารจัดการด้านหลักสูตรน้อยและไม่ต่อเนื่อง ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ น้อย การให้ความช่วยเหลือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากองค์กรภาครัฐ เอกชนชุมชนและสถานประกอบการมีมากขึ้น นโยบายการจัดการศึกษาในระดับชาติมีการปรับเปลี่ยนบ่อยขาดความเชื่อมโยงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหาร

2. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) ปรับปรุงกระบวนการวางแผนบริหารหลักสูตร 2) พัฒนาผู้บริหารด้านการประสานงานการบริหารหลักสูตร 3) เพิ่มขีดความสามารถของครูและบุคลากรด้านหลักสูตร 4) พัฒนาห้องเรียนห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นภาครัฐและเอกชน 5) ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรทรัพยากรการบริหารหลักสูตร 6) ปรับปรุงกระบวนการกำกับ ติดตามและนิเทศงานด้านหลักสูตร และ 7) ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการบริหารหลักสูตรโดยการประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลภายนอก

*คุษณินพนธ์ปรัชญาคุษณินบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาคุษณินบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

***รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ในระดับมากและมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์/ การพัฒนาหลักสูตร/ การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conditions, the problems and the factors related with the management of basic educational curriculum, 2) to develop the strategy for the management of basic educational curriculum, 3) to evaluate the strategy for the management of basic educational curriculum of education service area offices in Kamphaeng Phet Province.

The research findings were as follows:

1. The conditions of management of basic educational curriculum of Education Service Area Offices in Kamphaeng Phet Province were found that the operation plan for curriculum management was set. Teachers and educational staffs were developed. The problems were found that the understanding meeting were not complete for all teachers. Budget allocation was insufficient. The factors with the management were as follows : the budget was allocated for curriculum management .The administrator spent a little time for curriculum management and the operation was uncontinuous. Teachers and staffs abilities for curriculum were little, and the implement of curriculum . There were more helping of stakeholders and other organization. Educational policies were often changed so the operation was uncontinuous.

2. The strategies for the management of basic educational curriculum of Education Service Area Offices in Kamphaeng Phet Province consisted of 1) the process of management of the curriculum should be improved, 2) the managers cooperation for the management of the curriculum was developed, 3) teachers and staffs abilities for the curriculum should be increased, 4) participatory management for classrooms, laboratories and learning resources were improved, 5) the process of management resource allocation should be improved, 6) the process of directing, monitoring and supervision of curriculum should be improved. 7) the process of evaluation was improved by the process of self assessment and others organizations assessment.

3. The evaluation for the strategies for the management of basic educational curriculum of Education Service Area Offices in Kamphaeng Phet Province was found that the vision, the missions, share values, goals, strategic items, strategies, indicators and the standards had the agreement, the appropriateness, the possibility and the acceptance at the high levels and the highest levels.

บทนำ

หลักสูตรการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถที่จะเรียนรู้และเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นเรื่องมีอําสําคัญสำหรับการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการและเป็นตัวกำหนดว่า ผู้เรียนควรได้รับการจัดการศึกษาและมวลประสบการณ์อะไรบ้าง (ชวลิต ชูกำแหง, 2551, หน้า 11) การที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จึงมีนวัตกรรมและวิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังนั้นเพื่อให้ทรัพยากรบุคคลของชาติได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเท่าทันความเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ด้วยการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยเหตุผลคือ การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฉบับเดิมให้มีความทันสมัยมากขึ้น หลักสูตรฉบับนี้ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจนได้แก่ การบริหารหลักสูตรระดับชาติให้เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารหลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นและการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 9-65) ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2553 กำหนดบทบาทไว้ด้วยว่า มีหน้าที่ในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา และกำกับ ติดตาม ประเมิน

ผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 40-41)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นำไปใช้ครั้งแรกในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่ละ 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 555 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 และใช้ครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2554 ส่วนโรงเรียนทั่วไปเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 และใช้ครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2555 หลังการประกาศใช้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนทั้ง 555 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรมีข้อบกพร่องที่ควรพิจารณาปรับปรุง บุคลากรขาดความเข้าใจที่ชัดเจน ขาดการนิเทศติดตามให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ หลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์และต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของการใช้หลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียน (O-NET) ของสถาบันทางการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นปีที่โรงเรียนนำร่องใช้หลักสูตรในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ใช้หลักสูตรไปแล้ว 3 ปี และโรงเรียนทั่วไปในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงปีที่ 6 ใช้หลักสูตรไปแล้ว 2 ปีพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมในระดับประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำทุกสาระวิชาโดยเฉพาะ 5 วิชาหลัก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา เมื่อพิจารณาเฉพาะระดับเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศในทุกสาระหลัก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2555, หน้า 9) เมื่อพิจารณาที่ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบสองและ

รอบสาม สถานศึกษาทั่วประเทศที่ได้รับการประเมินและไม่ผ่านการประเมิน ประเด็นที่ไม่ผ่านการประเมินได้แก่มาตรฐานด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า ได้รับการประเมินและผ่านการประเมินไม่เกินร้อยละ 70 ประเด็นที่ไม่ผ่านการประเมินได้แก่ มาตรฐานด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาจากผลการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าโรงเรียนกว่าร้อยละ 90 มีปัญหาในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในระดับชั้นเรียน

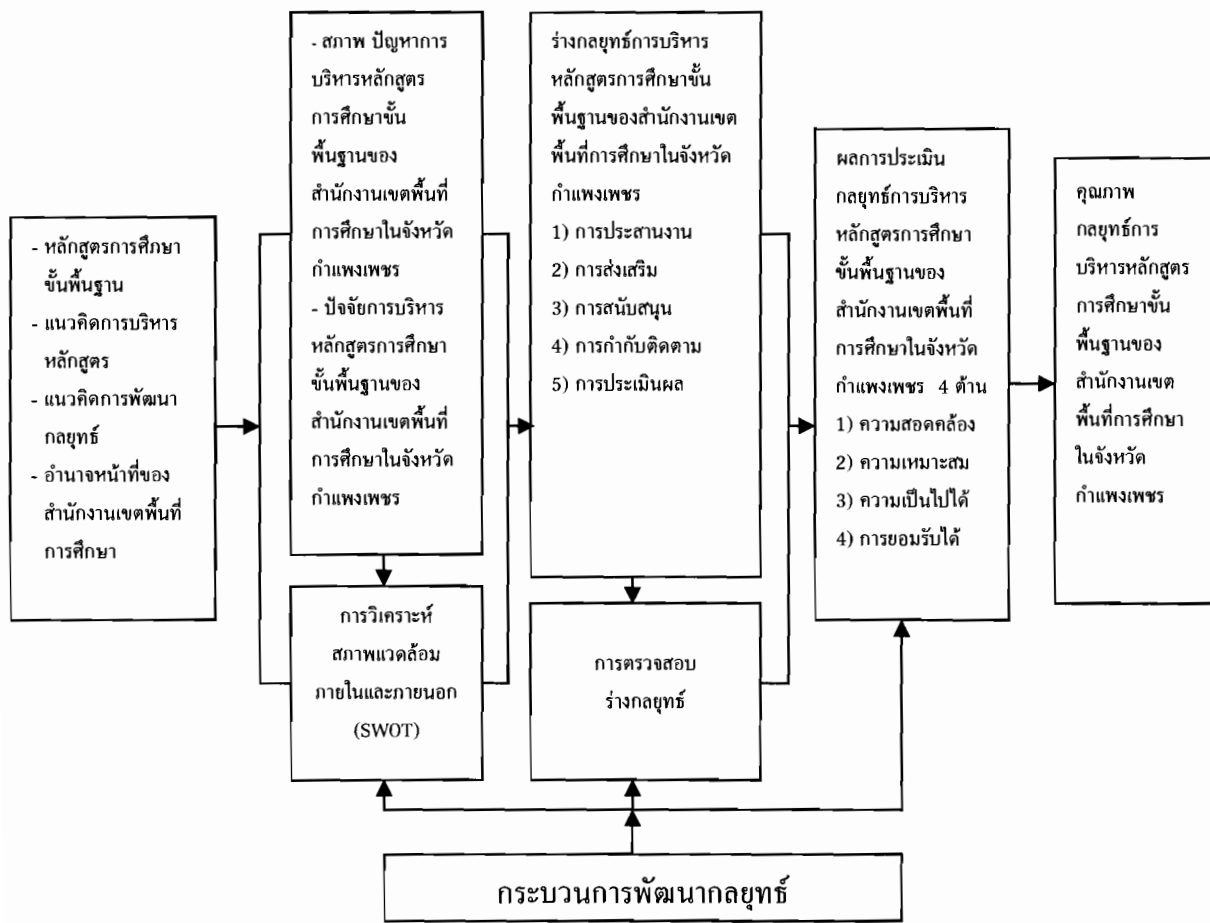
ด้วยข้อมูลจากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานทำหน้าที่บริหารหลักสูตรในระดับท้องถิ่น มีบทบาทในการขับเคลื่อนให้เกิดคุณภาพการศึกษา เป็นหน่วยงานกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดขึ้นในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาและส่งเสริมให้เกิดการนำ

หลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับชั้นเรียน ผู้วิจัยในฐานะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและพัฒนางานด้านหลักสูตรการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จักได้นำผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

กรอบความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและได้กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางสำหรับการบริหารหลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 1.1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรโดยใช้แบบสอบถาม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร กำหนดกรอบการศึกษา 5 ด้านได้แก่ 1) การประสานงาน 2) การส่งเสริม 3) การสนับสนุน 4) การกำกับติดตาม และ 5) การประเมินผล

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านครูและบุคลากร 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านงบประมาณและ 5) ด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านกฎหมาย 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านการเมือง และ 5) ด้านเทคโนโลยี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการโรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กลุ่มประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง และใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 630 คน

ตอนที่ 1.2 การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรในหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา จำนวน 12 คน

ตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้านจุดแข็งและจุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้านโอกาสและอุปสรรค ของการบริหารหลักสูตร

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรในหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษาและนักวิชาการจำนวนทั้งสิ้น 27 คน

ตอนที่ 2.2 การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตร โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือรองผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูวิชาการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

ตอนที่ 2.3 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ในด้านความสอดคล้องและด้านความเหมาะสม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านกลยุทธ์และด้านการวิจัยจำนวน 8 คน

ตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้แบบสอบถาม

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่การประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ที่พัฒนาขึ้นในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การนิเทศติดตามและประเมินผล การศึกษา ด้านกลยุทธ์ ด้านวิจัย และด้านหลักสูตรและการสอน รวม 27 คน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร มีวิธีดำเนินการ 3 ตอนได้แก่ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีคือ 1) การสอบถาม (Questionnaire) 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีคือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 2) การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 3) การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร โดยผู้เชี่ยวชาญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 สภาพการบริหารหลักสูตร พบว่า มีการกำหนดแผนงานบริหารหลักสูตรจัดกิจกรรมประสานงานด้านหลักสูตร พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา เผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการจัดแหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรอื่น จัดตั้งศูนย์บริการเพื่อสนับสนุนการ

ใช้หลักสูตร บริการเอกสาร สื่อคู่มือสำหรับการจัดทำหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานด้านหลักสูตร ตรวจสอบการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ และการประเมินคุณภาพผู้เรียน

1.2 ปัญหาการบริหารหลักสูตร พบว่า มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาน้อย จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจงานด้านหลักสูตรได้ไม่ครอบคลุมครูทุกคน การพัฒนาคูผู้สอนไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น เอกสาร สื่อ คู่มือไม่เพียงพอ ขาดความชัดเจนในการกำกับติดตาม การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรมีน้อยมาก ขาดการประเมินติดตามผลที่เข้มแข็งต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารหลักสูตร พบว่า ปัจจัยภายในด้านจุดแข็ง ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่น่าเคารพเชื่อถือศรัทธา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความเป็นประชาธิปไตย ครูและบุคลากรมีการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลร่วมมือกันในการดำเนินงานด้านหลักสูตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยพร้อมใช้งาน มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการบริหารงานด้านหลักสูตร มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการด้านหลักสูตรสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานด้านหลักสูตรภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาเกี่ยวกับงานการพัฒนาหลักสูตร ด้านจุดอ่อน ได้แก่ ผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารจัดการด้านหลักสูตรน้อยและไม่ต่อเนื่อง ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ น้อย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์บางประเภทมีความยุ่งยากซับซ้อนในการใช้งาน การสนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารหลักสูตรไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง มีกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาหลักสูตรน้อย การกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผลรายงานผลและสะท้อน

ผลการดำเนินงานด้านหลักสูตรไม่เป็นระบบ ส่วนปัจจัยภายนอก ด้านโอกาส ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถานประกอบการมีมากขึ้น หน่วยงานภายนอก และชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรมากขึ้นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านหลักสูตรได้มากและสะดวกรวดเร็วขึ้น ด้านอุปสรรค ได้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านหลักสูตรน้อย นโยบายการจัดการศึกษาในระดับชาติมีการปรับเปลี่ยนบ่อยขาดความเชื่อมโยงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารและพัฒนางานด้านหลักสูตร การติดตามผลการปฏิบัติตามนโยบายกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านหลักสูตรไม่ต่อเนื่อง

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตร ได้องค์ประกอบกลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ และได้กลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ ดังนี้

- 1) ปรับปรุงกระบวนการวางแผนบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) พัฒนาผู้บริหารด้านการประสานงานการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพิ่มขีดความสามารถของครูและบุคลากรด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) พัฒนาห้องเรียนห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นภาครัฐและเอกชน
- 5) ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรทรัพยากรการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6) ปรับปรุงกระบวนการกำกับ ติดตามและนิเทศงานด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 7) ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลภายนอก

3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตร พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ มีความสอดคล้อง

ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ในระดับมากและมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 สภาพการบริหารหลักสูตร พบว่า มีการดำเนินงานใน 5 ด้าน ได้แก่ การประสานงาน การส่งเสริม การสนับสนุน การกำกับติดตามและการประเมินผล ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 และขอบข่ายการบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) สอดคล้องกับหลักการบริหารงานของ วิจัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 140-141) ที่กำหนดขอบเขตการบริหารไว้ 3 ส่วนคือการวางแผนหลักสูตร การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนินาถ ฦ สนทร (2545) ที่พบว่าการบริหารคุณภาพมีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ ความรับผิดชอบมุ่งมั่นของผู้บริหาร การจัดสรรและจัดสรรทรัพยากร การควบคุมกระบวนการทำงานและตรวจติดตามประเมินผล

1.2 ปัญหาการบริหารหลักสูตร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการประสานงาน การส่งเสริม การสนับสนุน การกำกับติดตามและการประเมินผล พบว่า มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาน้อย จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจงานด้านหลักสูตรได้ไม่ครอบคลุมครูทุกคน การพัฒนาครูผู้สอนไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น เอกสาร สื่อ คู่มือไม่เพียงพอ ขาดความชัดเจนในการกำกับติดตาม การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรมีน้อยมาก ขาดการประเมินติดตามผลที่เข้มแข็งต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นำผลการประเมินไป

ใช้น้อยมาก ขาดกิจกรรมการสะท้อนผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในด้านปัจจัยการบริหารซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยติดตามการใช้หลักสูตรของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่พบว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้กระบวนการอบรมมีข้อบกพร่องผู้เข้าอบรมมีโอกาสได้ฝึกน้อย ขาดการสะท้อนกลับผลงานจากการปฏิบัติสภาพและอุปสรรคในการนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติ ได้แก่บุคลากรขาดความเข้าใจที่ชัดเจน ครูมีภาระงานมาก ประกอบกับเวลากระชั้นชิดในการขับเคลื่อนหลักสูตร ขาดการนิเทศติดตามให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ขาดการสนับสนุนทรัพยากร

1.3 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1.3.1 ด้านปัจจัยภายใน มี 5 ด้าน ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการ ด้านจุดแข็งพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนางานด้านหลักสูตรและการสอน ครูและบุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานและเพื่อนร่วมงานในการพัฒนางานด้านหลักสูตร ตระหนักเห็นความสำคัญของงานด้านหลักสูตร การใช้งบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีความโปร่งใส มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีนโยบาย แผนงานโครงการด้านหลักสูตรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างการบริหารงานด้านหลักสูตรอย่างชัดเจน มีกิจกรรมพัฒนามุคลากรได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้บริหารงานไปตามบทบาทหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 43) สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรศักดิ์ ปริญญารัตน์ชัย (2544) ที่กล่าวว่าปัจจัยพื้นฐานอันเป็นทรัพยากรในการบริหารประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ คน เงิน วัสดุ และวิธีการจัดการ จุดอ่อนที่พบได้แก่ เวลาในการบริหารจัดการด้านหลักสูตรของผู้บริหารมีน้อย ครูขาดความรู้

ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานหลักมาก งบประมาณไม่เพียงพอ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านหลักสูตรน้อย การมอบหมายงานซ้ำซ้อนและไม่ตรงตามความสามารถของผู้ปฏิบัติ ขาดทีมงานในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความรู้และประสบการณ์ ขาดกิจกรรมสะท้อนผล การติดตามและประเมินผลขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ การรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ในการวิจัยนำร่องการใช้หลักสูตร ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ต่อความสำเร็จของการใช้หลักสูตร และคุณลักษณะของผู้บริหารในด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม จิตสำนึก ทัศนคติ ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหาร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนา แสงศักดิ์ (2550) ในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารยุทธศาสตร์การเสริมสร้างพลังอำนาจให้ครูและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องกับภาวะผู้นำคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริหารต้องมีเป้าหมายในการบริหารงาน ต้องประสานงานสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอย่างใกล้ชิดและใช้สารสนเทศ สถิติ งานวิจัยในการประเมินผลและตัดสินใจ

1.3.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสังคมและวัฒนธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจการเมือง และเทคโนโลยีพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์กรภาครัฐ เอกชนชุมชนและสถานประกอบการมีทัศนคติที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนางานด้านหลักสูตรน้อย บุคคลในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจงานพัฒนาหลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษาในระดับชาติมีการปรับเปลี่ยน

บ่อยและไม่เชื่อมโยงกับนโยบายเดิม การกำหนดนโยบายที่ซ้ำซ้อนของภาครัฐทำให้เกิดความยุ่งยากสับสนต่อการปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณขององค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนขาดความต่อเนื่องและไม่เพียงพอ บุคลากรใน หน่วยงานระดับท้องถิ่นขาดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและแหล่งเรียนรู้ การผลิตสื่อ นวัตกรรม เอกสาร ตำรา สื่อต้นแบบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจุบันไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคลภายนอกองค์กรมีน้อยทำให้ขาดความเข้าใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนินาฎ ฌ สุนทร (2545) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบ และกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักเรียน มหาวิทยาลัยเอกชน และพบว่า ปัญหาการบริหารงาน ได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผน การกำหนดหน้าที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้ง บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการจูงใจในการปฏิบัติงาน ขาดการทำงานเป็นทีม ขาดการควบคุมการทำงานทำให้เกิดการผิดพลาดและขาดการหารายได้มาสนับสนุนการจัดกิจกรรม

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร วัตถุประสงค์ประกอบของกลยุทธ์คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการโดยได้กลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ 10 ตัวชี้วัด และ 37 มาตรการ กลยุทธ์ได้แก่ 1) ปรับปรุงกระบวนการวางแผนบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาผู้บริหารด้านการประสานงานการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพิ่มขีดความสามารถของครูและบุคลากรด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) พัฒนาห้องเรียนห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นภาครัฐและเอกชน 5) ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรทรัพยากร

การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) ปรับปรุงกระบวนการกำกับ ติดตามและนิเทศงานด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7) ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลภายนอก ทั้งนี้กระบวนการพัฒนากลยุทธ์และกลยุทธ์ ได้พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรทั้งสิ้น อีกทั้งเป็นการนำเทคนิค SWOT Matrix มาใช้อย่างเป็นระบบตรงตามหลักการพัฒนากลยุทธ์ มีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ในผลการวิจัยของ จิตรภรณ์ ไยศิลป์ (2550) ที่ได้วิจัยพัฒนากลยุทธ์ การพัฒนารูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการวิจัยของ ประภาส เกตุไทย (2555) ที่วิจัยพัฒนากลยุทธ์การบริหารการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง และได้องค์ประกอบของ กลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัดโดยมีกระบวนการพัฒนากลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT Matrix เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 140-141) ที่แบ่งขอบเขตการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การวางแผนการนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเก่า การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและแนวคิดของ มนต์ ชาติทอง (2553, หน้า 276-277) ที่กล่าวว่า งานบริหารหลักสูตรเป็นการบริหารหรือจัดปัจจัยสภาพต่างๆ ที่เอื้อต่อการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ ประเด็น กลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและ มาตรการ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้

อาจเกิดจากกระบวนการในการพัฒนา เป็นไปตามหลักการพัฒนากลยุทธ์ของนันทิยา หุตานุวัตรและณรงค์ หุตานุวัตร (2551, หน้า 42-44) และพิชาย รัตนดิถกณ ภูเก็ด (2552, หน้า 135) ตลอดจนการใช้เทคนิค SWOT ของ เอกชัย บุญยาพิชญาน (2553) ตั้งแต่การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักการ SWOT Analysis มาใช้ในการศึกษา วิเคราะห์และจัดทำกลยุทธ์ โดยเทคนิค SWOT Matrix ทำให้กลยุทธ์มีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติ เป็นตามหลักการประเมินกลยุทธ์ของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2553, หน้า 198 – 200) นอกจากนี้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้กลยุทธ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ ในระดับมากและมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเพื่อการเลือกใช้กลยุทธ์

2. วิเคราะห์ตำแหน่งหรือสถานการณ์ทางกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่พบ

3. จัดประชุมสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4. นำกลยุทธ์ที่ปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งควรทำการวิจัยเฉพาะในบริบทของตนเอง เนื่องจากแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกันทางด้านกายภาพและความพร้อม จะทำให้เกิดผลงานวิจัยที่มีความหลากหลายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

2. ควรทำการวิจัยกลยุทธ์ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในลักษณะองค์รวม ครอบคลุมภารกิจทุกด้านเพื่อให้เป็นแหล่งองค์ความรู้สำหรับการพัฒนากลยุทธ์เฉพาะเรื่องได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉันท ชาติทอง.(2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จิตรารณณ์ ไยศิลป์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทัศนาศวรงค์ดี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารยุทธศาสตร์การเสริมสร้างพลังอำนาจให้ครูและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องกับภาวะผู้นำคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนินาถ ฅ สุนทร. (2545). การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎฎิปัตต, สาขาวิชาคุฎฎมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2551). คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT (พิมพ์ครั้งที่ 7). อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ประภาส เกตุไทย. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎฎิปัตต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พิชาย รัตนดิลก ฅ กุเกิด. (2552). องค์การและการบริหารจัดการ. นนทบุรี : ซิงค์ บียอนด์ บุ๊คส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.rachakitcha.soc.go.th>.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2553). รายงานการวิจัยนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (2555). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชาติ (O-NET).
- สุรศักดิ์ ปริญญารัตนชัย. (2544). แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ. เข้าถึงได้จาก <http://2//doc-Do-80-docviewer.googleusercontent.com>.
- เอกชัย บุญยาภิธาน. (2553). คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.